

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИН КОМУНИСТИК ПАРТИЯСЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ
НЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТЕРИНИН, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ
ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИН ОРГАНЫ

1925
ИЮНЬ
25
ВТОРНИК
№ 125 (3837)
Өртөз 20 коп.

В. Содунам.—Бижик билбес болгаш
биче билер чоруктуу уулулар (2 арын).
С. Титарева.—Улустарын төгүтүгү
салым-чолуга Октябрь революциянын
ийгиликтерин саздары (2—3 арын-
да).
САДЫК БОЛГАШ ХЕРЕКТЕЛ ТЕМ-
АНЫГА: М. Саган, М. Кызыл-оол, В. То-
лоев, Х. Кызылбай, Н. Кенден.—Садык
челеринин ажылы бичик дечиле
(3 арын).

Д. Аракчаа, Т. Сюртун.—Школарын
чаа өрөөндөгү чыгыш белектери—бүт-
күнтүк херөө район Советинин сессия-
сына (3 арын).
Совет чакыткан белек—«ИД-14» само-
лету Албанияда чааганга даярдык
берген (4 арын).
АКЫ-ДУМА КОМУНИСТИК БОЛГАШ
АЖЫЛЧЫ ПАРТИЯЛАРДА: Е. Чиселе.—
Партия өрөөндөгү херектеринин
сайыраңгайдыгы (4 арын).

Бүгү тарааларны сагыш човаңгыр ажаар

Бедик дүжүт дөш улуз тулчушкуннарын баштайгы те-чазын —
тарааларны чаштырылган облакка июнун бирги чартында доо-
зулган. Ичталзаак тараалары ам оозурулар үе-шаг чок. Колхозчу-
лардан, МТС-тер болгаш совхозтар ажылдакчылардан эвээр аес кү-
женишкенин негеп турар ол демиселди чаз үе-чазын өгөтсөн.
Бандыг-даа культураны сагыш човангыр өстүрер деп чер ажылынын
мастерлер чугаалап туралар. Олар тарааларын ажаадызын барык-ла
оларны чаштырып тараан хүндөн өгөтсөн турар.

Өртсөн чылын хову ажылдакчылары чамдык черлерге тарыга доо-
зулган соонда азын оозурулар, ховуларда үр үеде хайгаарал салбайн
турганы чамат эвээр. Бок үнүштер өзүп үнүгүш, культуруг үнүш-
терин үгөп, дүжүтүн өзүп үнүш тараалардан хүнээ бээрүр бол-
бас-ла болгай. Өртсөн чылын дык хей колхозтарга болгаш чамдык
совхозтарга ындыг болган.

Улут-Хем районун Ленин аттыг, Калинин аттыг, Киров аттыг,
Маленков аттыг көдөз ажыл-агый артыктерин тараа ховуларында ам
хей санын бок үнүштер өзүп, үнүш анда тарааларын өздөстөп саа-
лаадып турар. Партия райком, райтүсүм, Шагаан-Арыг МТС, айыткан
колхозтарын баштаар черлер тарааларын бок үнүштерин уузуулар
талаа-биле боттуг хемчегер албайн турары окта таарышпас.

Бо чылын бүгү культураны тарыгалары онза күчөгөйни негеп
турар. Узамдыкан соок кавыскалыг чызын тарыга мурунда багы
сайыраткан дык хей ховуларда бок-үнүштер ам өзүп үнүш турар
апарган. Бир аес оларны уузууларын өй-шаанда хемчег албас болза,
дүжүтүн дедир аеп калбас чидиртеринге чедирип болур.

Олутуу тараан культурулар онза улут күчөгөйни негеп турары
билдинер. Күлтиваторларын ылангыт хынаар, четистерин уузуулар,
ажыга таарыштыр дедир үе келген.

Эш механизатор! Олутуу тараан культуруларын култиваторлар
ажыл сөөз онзаадып турар, анда баш бурунгаар хынамчалыг белектер
машиналарын болгаш дериг-херекселди хынап, ховулар-биле баш бу-
рунгаар танышпайт ал. Чаагай дүжүтү өстүртерин чедирип хамык-
тың мурунда сенен хамарлар. Ховуга чамдык-даа бок үнүш артыр-
базын орадыш. Сөөз ажылынын бүдүргөн ажылынын шынарын ба-
рымдаап үнөпөт көөр.

Забескыл дүжүтү айырыга тарааларын өй-шаанда шынаары
суггарыны улуз уузуу-дузайн. Тарааларын суггарылазны Барыш-
Хемчик, Улут-Хем райондары азын организастыг чорудуп турар. Ба-
рыш-Хемчикте 3293 гектар, Улут-Хемде — 1778 гектар тараалар
суггарынган. Улут-Хем районун «Күш-ажылдык хостуу» колхозта
ш Маковкин бригадирлөөн хову бригадасы агроном эш Мирюхтин
уурутуулазы-биле бугу тараа культуруларын баштайгы суггарыла-
зын дооскан. Ол шынап Барыш-Хемчик районун «Большевик» кол-
хозта эш Хирбөгө уурткан суггарыла азындоо, Сүт-Хөл районун
Сталин аттыг, Иланов аттыг, колхозтарында суггарычылар брига-
дары бүгү тарааларын суггарылазын өй чорудуп турар.

Чаа-Хөл, Бич-Хем, Чөөн-Хемчик, Оагр, Эрали болгаш Тес-Хем ра-
йондарын партия, совет органдарын уурутуучулары, колхозтар баш-
таар черлеринин даргалары тарааларын чамдык ажаадызын, олар-
нын суггарылазын хынамча салбайн турар. Билангы Чаа-Хөл
район бо хүнүрге чедир 275 гектар тарааларын, Чөөн-Хемчик — 221
гектарын, Тес-Хем — 289 гектарын, Эрали — 142 гектарын, Чаа-
Хөл районун Ленин аттыг колхозу 10 гектарын, Сталин аттыг колхоз
35 гектарын суггарган. Ол-ла районда Молотов аттыг, «Тилекеге» кол-
хозтарын уурутуучулары тараа суггарылазын күчөгөйни кошпа-
кан. Бич-Хем районун «СЭКП XX съездин» колхозу, «Кызыл тараа-
чын» колхозунун Эрибете салыры тараалар суггарылазын онза ба-
гай организастаан.

Өртсөн-биле демиселге тарааларын күчөгөйни угландырып
байдал албадып турар. Ол айымдыг хоралакчылар бо чылын дык хей
санын тилып кылгазын. Өртсөн бугу бич пуд чедир тарааны уузуулап
каар аргалыг. Өртсөн хейи кырып алурун турар тараалар хей
тарааларын камгалап ал турары билдинер. Тарааны хоралакчыларын
бүгү аргалар-биле уузуулар дөш боттуг демиселди чорудар херек.

Партия, совет органдарын уурутуучулары, МТС-тер директорла-
ры, колхозтар даргалары болгаш тускай өртсөнчилер бүгү тарааларын
суггар-биле бүрүн хандырагыч бүгү хемчегерин азыры чугула.
Бо чызын ховуларда үндүргөн күш-ажыл тараажы бүгүтүне үнө-
лүг. Бо чылын Тыванын тараажыларын хей мун пуд тарааны,
мал ажылынын культуруларын совет чор негеп турар. Күш-ажылы-
ныс халас барбас кылдыр, Төрөөн чурттуг иделгени күсөдир дөш кү-
женишкенин бичи-даа кошпагыга чаагай дүжүтү өстүрер дөш
ам бөдүгү чүткүдүг ажылдаар ужурул.

Тыванын көдөз ажыл-агыйнын ажыл-ишчилери бо чызын бедик
эртеткенин чамдык ажаадып херек. Чүтсө хей аес, а 1957 чыл —
Совет өртсөн-чаргының 40 чыл онун байырдаанын чылы — чер
ажылынын бедик культураны чылы, байлөз дүжүтүн чылы болду-
раа!

ССРЭ-нің Дээди Сөвединиң Президиумунда

Ленинград хоорайнын 250 чыл болганын баштайгы чыгыш белектери—бүт-
күнтүк херөө район Советинин сессия-
сына (3 арын).
Совет чакыткан белек—«ИД-14» само-
лету Албанияда чааганга даярдык
берген (4 арын).
АКЫ-ДУМА КОМУНИСТИК БОЛГАШ
АЖЫЛЧЫ ПАРТИЯЛАРДА: Е. Чиселе.—
Партия өрөөндөгү херектеринин
сайыраңгайдыгы (4 арын).

Мал ажылынын культуруларын бүдүр-
гөн бедик темилери дөш база көдөз
ажыл-агыйнын 100 гектар ажылдап че-
ринге хамарыштыр оларын бүдүргөн
дөшүткени дөш, көдөз ажыл-агый про-
дуктуларын белектер болгаш садип алыр
планарын чедирип хамарыштыр күсөдир
дөш, Ленинград хоорайнын ажылчы чо-
нар чалаа сүт, эт, картофель болгаш
ягозаар-биле хандырапын экижигени
дөш ССРЭ-нің Дээди Сөвединиң Президи-
уму Ленинград областын хей санын
колхозчулары, МТС-терин болгаш сов-
хозтарын ажылдакчыларын, көдөз
ажыл-агыйнын тускай өртсөнчилеринин,
партия, совет болгаш көдөз ажыл-агый
органдарын ажылдакчыларын улуз
бөдүргөн орденер болгаш медалдар-биле
шаннаа. Шунту 7214 киж иштанат-
тан, оларын иштинден Ленин ордени-биле
— 339, Күш-ажылдын Кызыл Туу
ордени-биле — 1253, «Хүндүлөдүн дем-
дөө» орден-биле—1835, «Күш-ажылчы
мадырыг чорук дөш» деп медал-биле
— 2014, «Күш-ажылчы шыгалар дөш»
деп медал-биле—1773 киж.

орден-биле — 166, «Күш-ажылчы ма-
дырыг чорук дөш» деп медал-биле —
214, «Күш-ажылчы шыгалар дөш» деп
медал-биле — 201 кижи шаннааткан.
Мал ажылына шыгаларгай чедир-
ипкени дөш эштер А. М. Горюхский-
ге, Ф. А. Иванова, З. П. Петровага,
М. К. Сафроновага, А. Е. Федоровага,
М. А. Шагинага, М. Е. Юженинага Со-
циалист Күш-ажылдын Мадыры деп
атты тыгаскан.
Ленинград хоорайнын 250 чыл бол-
ганын демтеген байырлавышаан, база
совет уран-чүдүдүн хөгжүдөзгө шы-
галаргай ачы-хавыяларын демтегив-
шаан, ССРЭ-нің Дээди Сөвединиң Президи-
уму Ленинградтын уран-чүдүдүн
ажылдакчылары Н. М. Дуинскага, Г. А.
Товстоногова, К. М. Сергеев, ССРЭ-нің
улустун эртин деп атты, В. В. Липевке
— ССРЭ-нің улустун чорукчу деп ат-
ты тыгаскан. (СЭТА).

Ленинниң хоорайынын, ажылчы чоннарынга Ажылчы чоннар депутаттарынын Ленинград хоорай Сөвединге

СЭКП-нің Ленинград хоорай комитединге

Хоорайнын үндөзлөгөнгөндөн бээр 250 чыл болганы-биле Ленинградтын
ажылчы чоннарына ССРЭ-нің Дээди Сөвединиң Президиуму, ССР Эвилелиниң Ми-
нистрлер Чөвүлели, Совет Эвилелиниң Комунист партиянын Төп Комитеди мунт
байыр чедирип база амыр-мендизин айтырып тур.

Бистин Төрөөн чурттувустун кол далай кызыгаарларын удувас-чымпас кам-
галакчызы болу берген шивээ-хоорай, порт-хоорай Неванын өртктеринге ийи чар-
тык чус чылдың мурунда үндөзлөгөн. Зодийлериниң гениалдыг мергешил, де-
легейниң эң чараш хоорайларын бирээс болур ол хоорайга алдарын тургускан
орус улустун күш-ажылынын улут чаагай ында сиңиккен. Ленинградтын мадыр-
лыг төгүзү-биле, бистин күрүневиң күчү-шыдалын хөгжүдөргө болгаш бы-
жыгаарына оң нигитге хүлөп көрдүгөн ачы-хавыялары-биле совет кижилер
чоргаарынын турар.

Хаан бөдүзүгө болгаш буржуазияга удуз пролетариаттын революстүг демиселини
кажан-даа оуп чытпас, чырыктылаач арынары Ленинградтын чыл демтегивин
деп бижиткен. Питерин ажылчылары Россиянын бүгү-ле хей мун кижилер
пролетары өг-бүдөзү-биле бир дөмей, революциянын түгүн бедик көдүргөн. Лени-
град — Улут Октябрьниң каагай. Бүгү ажылчы чоннарынын баштагычы болгаш
башкы Владимир Ильич Ленин партиянын база революциянын күштерин анда
чыгып тургускан болгаш сырып каттыгыткан. Эрги бөдүзүмчө «Авраамын»
баштайгы адымынын — киж төрөлөгө чаз оруктарын херел-биле чырыдып
берген адымын анда чыгыланган. Ленинград болза буржуаз-помещик тургусту-
нун чөдөгөжиги үрей шыкан социалист революциянын үндөзүн болу берген.
Пролетар диктатурасынын В. И. Ленин баштаган делегейге баштайгы күрүневи-
ниң Совет чааган тургускан, ажылчылар, солдаттар болгаш тараачынар Советтеринин
төгүтүгү Бүгү-россий съездин 1917 чылдың октябрыда Смольнига хуралдан
турган.

Ленинградтын ажылчыларынын эрес-мадырыг чоруктары бөдүзүн хостал-
гы дөш делегей пролетариатынын демиселини төгүзүндө мөңгө шагда кирген.
Революциянын муртунда оларын ачы-хавыяларын демтегившаан, улут Лени-
ниң бижикти болза: «Совет республиканын ийи чыл онун хүндө баштайгы бай-
ыр чедирипгөн петроградтын ажылчыларыга чедирткен. Революстүг ажылчы-
ларын болгаш солдаттарын авангарды болур, Россиянын болгаш бүгү делегейин
ажылчы массаларын авангарды болур петроградтын ажылчылар буржуазиянын
өртсөн-чаргынын бир-ле дугарында дүжүргөн болгаш капитализмге база империа-
лизмге удуз пролетар революциянын түгүн көдүрүп үндүргөн».

Хамааты дайыннын болгаш даштыкы интервенциянын чылдарында Ленинград-
тын ажылчылары бистин чурттувустун бүгү күш-ажылчы улуту-биле кады Совет
өртсөн-чаргынын, социалист күрүневиң хамаарышпас чорун камгалаарынче көр-
үш чок көдүрүп үнгөн, ашы болгаш үрейишкени удуз демиселге чоруп турган,
хүлөлгөни күсөдиринин, эң бедик мадырыг чорукту, делегейге көстүп көрбөз
революстүг көдүрүшкүнүн болгаш эрес-мадырыг чорукту үлөгөр-чижектерин
көргүскөн.

Ленинград — революстүг-хоорай, дайынчы-хоорай, ажыл-ишчи-хоорай. Лени-
градчылар — социалист нигитизмдин тургустуучуларын мурбакчы отряды. Бүгү
чурттуу хаара туткан социалист чарыттын чалбыкчы чырыктылаач анда хын
үнгөн. Индустриализациянын арсеналы Ленинград социализмдин материал-техникат
суурун тургузарына, бистин Ада-чурттувустун камгалаарын күчүзүн быжыгаларына
эң улут салышканын кирген.

Ада-чурттуг улут дайыннын сүртөңчү үзүндө ленинградчыларын эрес-ма-
дырыг чорук өдүм чок. Агардын кадыг-дошкун бокбалаашкын-даа, артыларын
адымынын-даа, өлүмүг доктаамал кызыншыкынын-даа ленинградчыларын де-
мир дөг тура-соруун болгаш патриотчу сагыш-сеткилин үрөп шыдааган. Бузабетер-
ген хоорайнын тос чус хүнөр камгалалы — амы үениң кижилеринин кайгаашы-
ны болгаш магадаашкынын бөдүргөн эрес-шудуру болгаш мадырыг чорукту
кайтчыктыг тоожуу-дур, ол чорук ажылчы салгакчыларын сагыш-сеткилинге
мөңгө шагда арттар. Ленинградчылар Төрөөн чурттуга эчинге чедир шыкты болуп
артканнар. Мадыр-хоорай деп ол атты совет улус Ленинградка өртүп чедирипкини-
биле тыгаскан.

Ленинградчылар экономиканын болгаш культураның улам ынакты көдүрүш-
күнүн дайын сөөдүдө үеде чүткүдү чедип ап туралар. Комунист партиянын
XX съездинин төгүтүгү иштинерин күсөтпешаан, Ленинградтын ажылчы чо-
нары дөдө техникаын сууруга бүдүргөн сооксаз чок сайыраңгайдык, ону
организастарын экижип, күш-ажылдын бүдүрүчүлүгүн чамдык чок көдүр-
дөш демсеп турар. Ленинград болза техникат депшилениң непередикчил, бүдүр-
гүч болгаш техникат мурбакчы хуржугуларын лаборатория кылдыр
лүрүм бөдүрүп санатынып турар. Улус ажыл-агыйнын өң-не азын-бүрү адыр-
лына хереттөөр чаз техника ында ленинградчыларын хову-биле тургустунуп, бү-
дүрүткенин чарыкчыларын кайтамчыктыг өгөтөшкенин төртүтүп турар.
Ленинниң хоорайнын ажылчин аныгына совет улус ычанган чоргаарынын
турары ол!

Алдыг беш чылда техникат депшиленин оруу-биле улам-на дүргөн бурун-
гаарлар, продукция үндүрерин ийи катат көдүрүп деп чугула сорулга хоорайнын
үдүтүгүн мурунда турар. Улутуру болгаш туудуру өртсөп башкаарын ор-
ганизастар чорукту сайыраңгайдыгы Ленинградтын экономиктин районун хөгжү-
деринге чаз калбас аргаларын ажылдып турар.

Хоорайнын төгүзүгү орус национал культураның бөдүргөн эртемниң өздөзү-биле
болгаш чечеткенин-биле чарылбас холбоалыг. Ломоносов, Пушкин, Гоголь, Не-
красов, Тургенев, Салтыков-Штерин, Горький, Ренин, Суриков, Глинка, Чайковский,
Римский-Корсаков, Менделеев, Павлов болгаш орус бөдүргөн өсө-даа хей-хей гений-
лери анда чурттап, боттарынын үнөпөт четинмес чогалдарын тургузуп чоразаннар.

Ленинград болза, мурбакчы культураның, эртемч бөдүргөн эң улут төптөринин
бирээс, дөдө өрөөндөгү черлеринин, эртем-ишчилер институттарын, музейлер-
нин, театрларын, клубтарын болгаш библиотекаларын хоорайн болуп келген, бо-
луп турар болгаш болур-даа. Совет улустун өң-не ынак хоорайларын бирээс бо-
луп Ленинниң хоорайн хүн келген тууду-на экижип база чаагайдык туттунуп
турар.

Хоорайнын ажылчы чоннары, Ленинградтын партия организастыг Комуни-
ст партиянын Төп Комитединин болгаш Совет чакыткан шыкты чөдөгөй болуп,
боттарынын революстүг болгаш күш-ажылчы алдарыг чамдыларын ыдыкты-биле
камгалап болгаш көдүрүп турар. Совет өртсөн-чаргынын 40 чыл онта ужурашы-
рына белектемешаан, ол кайтамчыктыг хүнүн алдары дөш социалист чарыт-
ты олар калбас-биле непереткенер. Ленинградчылар бүгү совет улус-биле кады
бистин Төрөөн чурттувустун экономиктин күчү-шыдалын быжылап, бүгү делегейде
тайбынын херөөн камгалап, дайын кысыкчыларын чимезишкенин көрү-
гү хайгаарап, Совет Эвилелиниң камгалаар аргазын күштедирип турар.

Ленинградтын ажылчы чоннары боттарынын хоорайнын үндөзлөгөнгөндөн
бээр 250 чыл болганын демтегившаан, партиянын XX съездинин иштинерин
күсөдиргени бүгү күженишкенин сайыр дөдөргө ССРЭ-нің Дээди Сөвединиң
Президиуму, ССРЭ-нің Министрлер Чөвүлели болгаш Совет Эвилелиниң Комунист
партиянын Төп Комитеди быжыг бүтүрелни илгерилеп тур.

Комунист тилеги дөш бүгү улустун улут демиселинге чаз-чаз че-
дикчилерин бөдүрүп алдарыг ленинградчыларга ийи-биле күзөп тур бис!

ССРЭ-НІН ДЭЭДИ
СӨВЕДИНИН
ПРЕЗИДИУМУ

ССРЭ-НІН МИНИС-
ТРЛЕР ЧӨВҮЛЕЛИ

СЭКП ТӨП
КОМИТЕДИ

Ленинград хоорайнын музейлеринде

Мадыр хоорай — Ленинградтын ажыл-
чы чоннары он төгүзүп соңуруларын
биле өрөөнү туралар. Россиянын хос-
талгыч шимчешкенин төгүзүгө
Ада-чурт эртемниң болгаш техника-
нын, культураның болгаш уран-чү-
дүдүн хөгжүдөзгө Петербургтун—Пет-
роградтын—Ленинградтын ууру-дузайн
көдүрүп турар ном-дептерлер кончук
калаа-биле ажылгатынып турар.

Сурагыл хоорайнын 250 чыл онун
байыраалын холбаштыр мун-мун ленин-
градчылар В. И. Ленинниң Төп музейинин
билангы, Комунист партиянын
болгаш Совет күрүневиң улут үндөзлө-
кенин чурттап, ажаадып чоранын бажы-
чыларга барып турганнар.

1703 чылдың майда Петербургга ту-
тунган Петр I-нің тускай даш-халыптыг
башчылаагы дык хей кижилер чо-
раннар. Ол бажычымаштын баштайгы
херик мынчага чедир ол хевээр арттын
калган.
Совет киж бурузунге эң эргом чөөк
А. С. Пушкинниң, Н. А. Некрасовтун му-
зей-башчыларына, М. В. Ломоносовтун,
А. В. Суворовтун, И. П. Павловтун му-
зейлерине эскүрүсүтүлөр үзүлөт чок
көзп турганнар.

Ленинград 50 ажыл музейлерин.
Оларын бирөөн хоорайнын хөгжүдө-
згө тускайлап тураскаткан. Ол болза
Ленинградтын төгүзүгүн Күрне му-
зей. Ол музей 1917 чылдың октябрыда
«Аврора» крейсериң турган черинин дү-
жүда Неванын эринде үш калт ак ба-
жыда туруп турар.

Ол музейниң элбек көргүзүлгөри не-
метинген. Ам ында чаз-чаз залдар ажыт-
тына берген.
Баштайгы чылдарда хоорайнын төрү-
түгөнгө болгаш оң хөгжүдөзгө тураска-
аткан өрөөндө ол үениң херек кырында
чүдүдө—башчы херекселдер, стога,
сандайлар, уран-чүдүдүн херексел-
дери дөдөгөнгөн. Петр үзүниң Петер-

бургун көргүзүп турар хөлчөк чараш
өрөөдүн каастага-шимделген доогулаан.
XIX вектин ийги чартында Петер-
бургка капиталист аратанарын ка-
ла-туразында ажааашкынын көргүзүп
турар хей санын чаз-чаз документтер,
фоточуруктар, макеттер залда делег-
етинилген. 70—80 чылдарда Петер-
бургтун хевирлеринин элөөн каш фото-
чуруктары ында көргүзүнгөн. Ол чур-
тарда балгаш-баларыг күдүрүчүгаштар,
чүзү-даа чок ажылчин кижилерин хоза-
жы бооп турган чамдыгы бичи бажы-
чытанган тырттыган.

1890 чылдардан 1917 чылдың фе-
ральга чедир революстүг шимчешкенин
төгүзүгө тураскааткан зал солун кыл-
дыр шиметинген. Революстүг шуургу-
нын канчаар өзүп көдүрүп келгенин,
улут Ленинниң үндөзлөп тургусканын
партия баштагыч чоннуң хаан ча-
закты канчаар дүжүргөни көргүзүп ту-
рар ол үениң солундарын чанында он-
он документтер, чуртуктар дөдөгөнгөн.
Тускай өрөөндөр Октябрынын социали-
ст Улут революциянын белектеринин
болгаш ону ботандырып чорутканынын
үзүниң Петроградка тураскаткан.

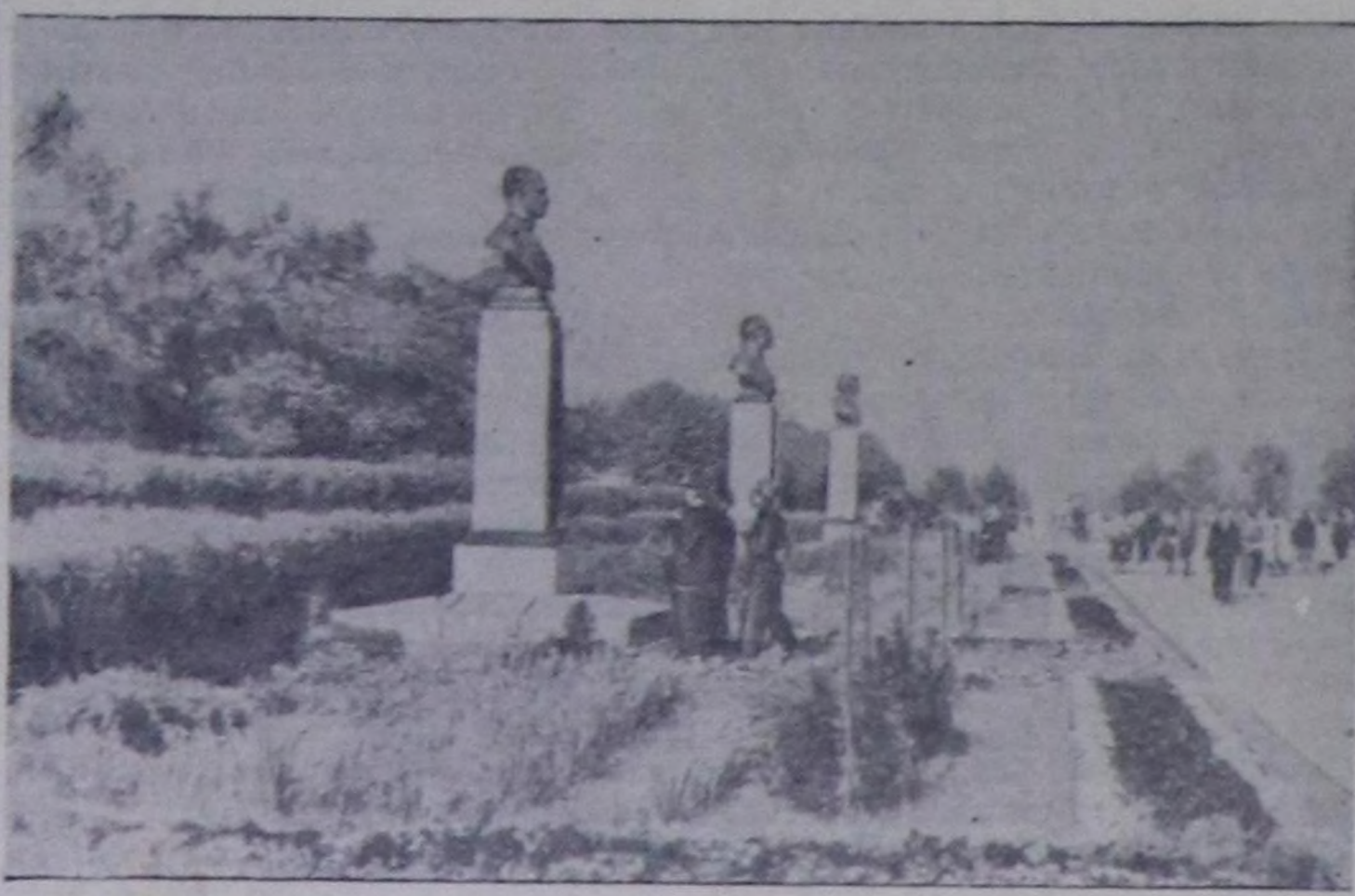
Музейниң социалист Ленинградка
тураскааткан көргүзүлгөри калбарган.
Ындыг көргүзүлгө ам 20 өрөөндө сал-
дынган. Хамааты дайыннын уттуубурд-
болушкуннарын, кадыг-дошкун аныг де-
миселиниң үзүндө чаз амыдырады тур-
гузуп шыдаан чонун мадырыг күжө-
нишкенин көргүскөн документтер
музейге кирген.
«Скородо» дээр фабриканын аш-чем
кылдыр ажылчыларынын отрядынын
сеткүүдөрин ында дөдөгөн. Ух отряд ко-

дөдө аш-чем үндүрүп ботандыры-
биле чоруткан. Анда моонда кадыл
турган кулактардан хавырып алдынган
тараанын дайыннын ажылчылар кончук
шыгыш кылып турганнар.
Эржижен калган чуртуктардан Юдени-
чнин халдаашкынын үзүндө ол хо-
райга тургустунган барикадаларын,
одога кризис-биле демиселди чоруткан
баштайгы суботниктин бир дугаар хү-
нүде парохоттан шыгыш дүжүрүп тура-
рын көргүскөн чуртуктарын көрүп болур.
Хамааты дайыннын бергөдөшкенин-
ден адарал-кагаралдыг чурттап турган
Ленинградчылар революциянын мадыр-
лыг камгалачыларына дуза кылдыр
фронтуге белектерин чорудуп турарын
база бир чурук чугаалап турар.

Ам Ленинградка кайтамчыктыг ма-
наларын болгаш тургузугарын, күштүг
дөш турбиналарын болгаш гидрогенера-
торларын бүдүрүп үндүрүп турар апар-
ган үеде, совет өртсөн-чаргынын баштай-
гы чылдарында Ленинградтын бүдүрүгө-
ринин кылган машиналары—бирги па-
ровоттун, лесовоттун, тракторун, гидро-
генераторун моделдерин кончук согуу-
гап көрүп болур. Совет гидротугурун
өтсөп болур «Волхотугурун» тывене-
линиң автору академик Г. О. Грофиович
кылганы улут аес шыгыш чүрүү онза
соңурулган.

Музейниң сөөлү өрөөндөр Ленинниң
хоорайнын дайын сөөдүдө хөгжүдө-
згө оң келер үзүндө тураскаатынган.
Ол өрөөндө хей санын көргүзүлгө
Мадыр-хоорайнын бөдүгү чамдылаач
хөгжүдөзгө, метрополитенин чаз-чаз
белдирлеринин туулдарын, кайтамчы-
кыг улут далай вокалын, телецентри,
культураны чаз-чаз туудуларын, Нева,
Москва болгаш хоорайнын өскө-даа ра-
йондарында чурталганын чаз-чаз каар-
талдарын туттунуп турарын, черле
ыччаш, төгүтүгү хоорайнын чаз хөгжү-
дөзгө көргүзүп турар.

Г. НАПРАЛОВ.

[illegible]

Ош-бике колхозтайы Ленинниң 36 чы мурунда туластааны, өттүр көрүчү өстөркөн сайыныбай барып болбас; «Импрессионисттер дайында, импрессионисттер делегетдин баштайты болышевниң революция чер кырында баштайты жүрүчүс килене кижилерин адырыч алаан. Доразында кыргыз дайындарда болгон кыргыз делегетдин буту кийи төрөлгөн адыр-адыр».

САДЫГ БОЛГАШ ХЕРЕГЛЕЛ ТЕМАЗЫНГА

САДЫГ ЧЕРЛЕРИНИНГ АЖЫЛЫН БЕДИК ДЕННЕЛЧЕ

Ажылчы чоннарның материалдыг бол-
гаш культуруг деңгее бедон тудум-на
оларның херегелери база өзүп турар.
Индиг турбуже, өвүр районнуң садиг
черлери ажылчы чоннарның чамдык хе-
регелерин чедир хандырбайн турар.
Хуузуна мотоцикл болгаш чадаг-терген
салып ап, ажылга турарларның саны
районда сөөлүг үдө көвүдөн, а оларның
артык кесектерин, чижээ, мотоциклге хе-
регелер камералар, дугуйлар, аккумуля-
торлар, цилиндрлер болгаш еске-даа ке-
сектер районнуң кайы-даа садиг четки-
ниге чок.

Оон ужурунда хамаатыларның аа са-
лып алган мотоциклдин азы чадаг-тер-
генниң бир кезеэ үрели бөөрге ажылга-
лан үнүп турары ховар эвес. Маңаа чи-
жек кылдыр Хандагайты суурнуң чурт-
тачылары эштер Базар-оол, Бүрү
оларны айтып болур. Мотоциклге бол-
гаш чадаг-терге хереглээр артык кесек-
терин өлбөткөсөөтүн төп садиг база-
зында экседир дугуйында дилегин бо
эштер районнуң даргазы эш Парчыга
болгаш садиг кылдынып эргелекчи
аш Улановка хей удаа кирип келген.
Индиг болза-даа, оларның дилээ амга
чедир дүүсетпейн турар.

Бо барааннары районга экседир
дугуйында хемчегин райпо баштаар чери
ап чорудар ужуруг.
Н. САГАН.

Бай-Тайга районнуң «Тилеке» кол-
хозта магазин чоннуң чугула хереглел
барааннары салгылаар талазы-биле че-
тпес ажылдап турар. Ук магазин бараан
салгылааның квартал болгаш ай плав-
нарын чедир дүүсетпейн келген.

Ол магазинниң эргелекчилер турган эш
Похорюкова совет салгының чурумун
чамдыкта үрел, салып алычыларга элек-
дек эвес чоруктары болдуруп келген.
Чижээ, 65 рубль өртөгүн кышкы бөрүгү
колхозчу Эртинеге 80 рубльга салгы-
лаан.

Ырак черлерде чурттап, ажылдап тур-
ар малчынарга бирги эчелгенин чугула
барааннары апарып салгылаарлар тур-
жук, магазинге чедип келген малчынар-

га безин чугула хереглел барааннары
орта садылгайын келген. Чижээ, малчин
Сундуй каян садыгга чедип келирге,
оозу хаагыт болган, алэон маңап турган,
а каян Похорюкова садымн ажылдыптар-
га, ол малчин керосин, оттуг ыш айты-
рарга, «чок», деп харылаан. Ужур бол-
за, ол барааннар бар турган. Бо дугайы
суурнуң чурттагычы эш Сундуй тодар-
гай билер.

Чоннуң чугула хереглел барааннары
болганчок-ла үзүктелди бээр, а оларын
чогутур үзүктелди райпо складыннан экке-
алар дугайында магазинниң чаа эргелек-
чиси Х. Салчаа база сагыш салбайн тур-
ар. Бо магазинниң ажылчы экижидери,
чогутур хемчегин алыры райпо баштаар че-
ринден негетинип турар.

М. НЫЗЫЛ-ООЛ.

Улуг-Хемде Маленков аттыг көдө
ажыл-агый артели районда улуг колхоз-
тарның бирээни. Иңчалажок, ол колхозта
көдө магазин колхозчуларның үлөтүр
болгаш аш-чем барааннарыга хереглел-
дери багай хандырдып турар.

Колхозчу ажил-инчилерниң хереглел-
дери бүрүн хандырдып болурунуг бүтү
аргалар бар: магазин дегем, оң бакында
бо чылдың февралда туткан, ажылгага
кирген, колхоз төвү-биле райпо аразы
индиг-ла ырак эвес.

Колхозта магазинниң эргелекчилер-
ге калдыг-даа практика чок, анык
ооңду — Бочегурову райпо баштаар че-
риниң чоруктары чеге ыш эвес болган.
Магазин эргелекчиси эш Бочегуров ажи-
лыгга мергежи, ажилчы чоннарның хе-
регелерин ак-сеткилдиг хандырарынын
орунга, ажилыгга харысалгаанын чиди-
рип, ажил магын үзүп, аргалап турар.

Колхозтун девискээри улуг, оң ма-
лычтары алэон хей кезек черлерде турар.
А оларның ортузунга чорумал садымн
организастар дугайында негедде турбуже,
магазин эргелекчиси Бочегуров мынчага
чедир дерги садымн чангыс-даа катан
организастаан.

Улуг-Хем райпоузуң баштаар чери бо
магазинниң ажилын каян экижидер
ирги?

В. ТЮЛОШ.

Областың ырак районнарының бирээни
болур Току районнуң Сынтыг-Хемге ма-
газинни организастаан бээр ам барык
30 чыл чедип турар. Ажылчы суур бо
аразында ескен, а оң чурттагычларының
саны элэон каш катан көвүдөн. Индиг
турбуже, ук суурга үжөн чыл бурунтаар
туткан магазин, оң склады ам-даа хевээр.

Ужур болза, аңаа чаа магазинни,
складты тудар азы эрги магазинни болган
складты алгыдар ужуруг турган. Бо ду-
гайында суурнуң чурттагычларының не-
гедде Току райпоузуң баштаар черге
кончуг эки билдирген. Иңчалажок,
чаа магазин, склад тудар дугайында ху-
чударның дилегерин райпо баштаар чери
амга чедир дүүсетпейн турар.

Магазин болган склад эргижирөөн
ужурунда, чайгы үдө чаагыныга дам-
лаар, кыжын хыраалар чорук сөөлүг
үдө көвүдөн, оң уламандан мында ба-
рааннарынын үрелин турары хаая эвес.
Сынтыг-Хемге чаа магазинни болган
складты тудуп кылыр ай ам келген.

Х. НЫЗАННАЙ.

Сут-Хал районнуң Киров аттыг колхоз-
та амгы ажилдап турар магазин экин эр-
ти биче, каян аңаа он шаа кижилер
кирип келирге, ол доран-на сыныпайн
баар. Колхозка чаа магазинни 1955 чыл-
да та тудуп эгелээн. Ужур болза, оң
тудуун ол-ла чылдың дооскаш, ажылгага
кирип болуп турган, а оң тудуу амга
чедир доозубастаан.

Ук магазинниң тудууун мынчаар
садап турарынын дугайында айтырыгы
хуучулар боттарының хураанында чыл
бүрүдө тургузуп келген. Хурааларга кел-
ген районнуң төлөөлери ол магазинниң
тудуун доран доостурар дугайында аа-
лап-ла турган, а херек кырында ма-
газинниң чаа бакынынын тудуу доозубас-
таан.

Моон кол чылдагыны үдөп дие, ма-
газинниң тудууче Сут-Хал райпоузуң
баштаар черин сагыш салбайн тура-
рында. Магазинниң чаа бакынынын ту-
дуун дүргөн дооскаш, ажылгага кири-
рип садып алычылар негеп турар.

Н. КЕНДЕН.

НИИТИНИНГ ЧЕМНИЛГЕ ЧЕРЛЕРИНИНГ АЖЫЛЫН ЭКИЖИДЕР

Чаа-Хал районнуң төвү Чаа-Хал суурда
столовая тургустунган бээр дык үр
өрткөн. Индиг болза-даа ук столо-
ваяның ажилы сегир хамаан чок, харын
сөөлүг үдө улам дорайтаан.

Столоваяда белеткен турар чемнерин
шынары чавыс, хемчээл эвээр, аңаа
чемнерин келген кижилерге столовая
ажылдагычларының талазынан элекке
эвес чоруктары болдуруп турар. Чижээ,
районнуң Ак-Дуруг көдө Сөвдиден кел-
ген хамааты Сандак чоокта чаа столо-
ваяга келген, чемнейи дөм тодон ба-
жидери-биле элекке бугулар бугуфетке ту-
руп алырга бугур эргелекчиси уруг ол
кижиге хамыктың сөөлүдө толон бижиң
берген. Кижилерин арын-аурун, кет-
тинген иди-хейи барымдаалар, таныш-
көрүш тырттар шак мындг чоруктар сто-
ловаяның еске-даа ажилдагычларында бар.

Бо столоваяның ажилында ол четпес-
терин дарый ууттарынче улаганга хем-
чеглерин алаа чогуур.

А. ЧАМБАЛ.

Ажылчы чоннарның негеддеин бугулар

дынын алгаш, ССРЗ-ге Октябрь револю-
цияның болгаш социализм тургузуу-
нуңун чорудулгазында бодунуң тодар-
гай боттанышынын алган нийти ола
болган дүрүм бугулар болдунган чүүлдер
ни херевесейн, чүгүн-базын чадгачак
коммунистер, ревизионистер буржуазия-
ның ол бугур чүдөк херевесей шуут дуза-
ны чедирди туралар.

Октябрь революцияны колония болгаш
хамаарыгга чурттарың чүс-чүс ми-
лион улустарынын салым-чодунаа база
улуг салдырып чедирген. Имперализм-
ның колонизмдыг системасында эң күш-
түг согушкуну таварыштырган.

Колонизмниң бүтү системаның
буурашыны өткөзөн. Социалисттер ре-
волюцияны өскүрткөн, хосталганың бөл-
гөш тускай хамаарышпас күрүшенин
орунда Кыдат кирген. Кыдатка болган
тиилдегил революция улустарынын на-
ционал-хосталганың демелиниин кыду-
лушкунуңе эне таарымчалыг салы-
дарын көргүзүп турар. Колония азы чар-
тык колония чоран Индия, Бирма, Еги-
пет, Сирия, Ливан болгаш еске-даа мы-
ндг чурттар хамаарышпас чорукту чедип
алганнар.

Хосталганың болгаш национал хама-
арышпас чоруктуң үр-түгелдеин өөр-
берген улустар куданышыныга тура-
ры он ылай күвөстер. Ол улустар
Свет Эвилелиниң, бүтү социалисттер ла-
гериниң нүгүдүн хосталга болгаш ха-
маарышпас чорукка оларның эргелерин
каптап турар боттарының мораль-поли-
тиктик чөлөңгилерин, бодунуң илдегил-
ерин көрүп туралар.

Октябрь революцияның улуг чаагайы
оон ылай чүдөп дие, оң тилегиинден
бээр тайбың болгаш найрал дөм деми-
сепин турар улустарың дайында улур
демисепке чаа үрелин эгелээн болур.

Имперализм дайыннарың дугайында
айтырыг, 1914 чылдан эгелеп дегелер
бөлүрөөнүң бүтү чурттарының бүтү
политиказының оң чугула айтырын апар-
ган, дайынны төртүдүрүп турар сал-
хөө капиталының политиказының дугайы

хандырар дугайында райпо баштаар чери
айтырыг болабайн-даа турар.

Торгалыг столоваяның ажилын эки-
жидерче улаганга хемчеглерин алыры
өвүр райпоузуң баштаар черинден не-
гетинип турар.

М. ИМАЖАП.

Бай-Тайга районнуң Мугур-Аксы суур-
ол районнуң көдө черлеринде улуг
суурларның бирээни. Чурттагычларының
саны-даа арбын, көдөңн херегелерин
ниитилел-даа бар. Индиг турбуже Му-
гур-Аксы суурга чаа столоваяны тургу-
зар дугайында Мөдгүн-Тайганың сельпо-
зуң сагыш салбайн турарын кижиге
кайтар чүе.

Суурга столоваяны ажыдар дугайында
чурттагычларының база колхозчуларын
негеддеи шагда-ла турган. Чоннуң бо
чөгүтү негелдиз сельпо баштаар чери-
ни хандырбайн турар чылдагыны үдө
ирги?

Мугур-Аксы суурга чаа столоваяны
тургузар айтырыгы дарый шийтерлеп,
чоннуң негелдиз хандырар херек.

С. БАЛДАН.

үр-түгелдеин шийгөткөн турарын бур-
ган боду номонан деп меге боладың ма-
чүкүч аныглар чүс-чүс чылдарың дур-
гузунда улус массаларың меделеринте
синиктирерин оралдык келгенер.

Чечен чогаалды, уран-чүдүлү шолго-
ны, хуруны малчүчүлөр өңчү-хөргөң-
лиг кижилериниң эрге-чагыргасыга ажи-
лы чоннарың чүдүүр болгаш куз бугу-
биле чагыртар чорунга ажылган кел-
генер. Бистид уевиесте беин капита-
лист чурттарда буржуазия болган олар-
ның реформист чаппаачылары ботта-
рының күштеринте бугуруес чорутуң
хораны-биле ажилчы чоннарың меделе-
рин төдөдирин оралдык, капиталисттер
тургузуг меңге болган тендик дивес түвө
леп тоочугагтар-биле оларны мегелеп
туралар.

Октябрь революцияны социал-рефор-
мизмниң идеологияга болган капита-
лизмниң мөңгеленин дугайында буржуа
теорияларга угуңмас согушкуннары
таварыштырган. Капитализм ууткаты-
нып болуп болган ууткатынар ужуруг
дарың Октябрь революцияны тодаргай
көрткөсөн.

Октябрь болза марксизм-ленинизмниң
идеяларың—чүс-чүс миллион кижилер-
ниң меделеринте шийгөдип алынган
идеяларың тилегиң болган болган
материалдыг күчүдүг күш болу берген.

Мынчанга ниитилел амыралынын
кайы-даа талааларын ам көөр болуууса,
Октябрьны социалисттер революцияны-
ның күчүдүг салдыры көстүп турар.
«Совет революция кижиге төрөгөтөн
ниитилелни дык бурунгаарлаткан, өжү-
ртүмөс чырыс чабыштыны кынысан»
деп, бодунуң «Индияны ажиткан» деп
номунга Джавахарлал Неру бизээн.

Улуг Октябрьниң идеялары тайбын
дөм, демократия болган социализм дөм,
бүтү күш-ажылчы кижиге төрөгөтөнниң
чырыктыгы келер үеи дөм демисепте
улус массаларың хей-айт кирип келген
болган кирир.

С. ТИТАРЕНКО.

ШКОЛАЛАРНЫ ЧАА ӨӨРЕДИЛГЕ ЧЫЛЫНГА БЕЛЕТКЭЭРИ—БҮГҮ-НИИТИНИНГ ХЕРЭЭ

РАЙОН СОВЕДИНИНГ СЕССИЯЗЫНГА

Чоокта чаа Чаа-Хал район Сөвдидиниң
үшкү сессиязына «1956—57 өөредилге
чылында школаларның өөредилгенин
түңнели болгаш чаа өөредилге чылында
белеткелериниң дугайында» райкутском
даргазы эш Доржуадының илеткелин чу-
галашкан.

Районда ийи ортумак, ийи чеди чыл
болган бир эге школа ажылдап турар.
Улус өөредилгенин херөөн экижидер
талазы-биле көдө Советтерниң ролу
сөөлүг чылдары элэон бедонны, оң түң-
нелинде школаларның өөредилге-ки-
жидилгелерин ажилы, оң шынары экижи
турарын илеткелчиг демделген.

Районнуң башкы кадрларында ортумак
болган дөм өөредилге черлерин доос-
каннарың саны өзүп, оларның аразында
мурнакчы башкылар илереп турар. Ак-
Туруг школаның эш Логунова, Булу-
Терек школаның эш Фалеева, Стри-
жева, Чаа-Хал ортумак школада эштер
Горбылева, Чускей, Кривошова, Поле-
нов болгаш еске-даа башкылар кызык-
май ажылдап туралар.

Районнуң школаларыга өрткөн өөре-
дилге чылында өөрөөне чогуур тургалар-
ның 96,4 хуузу хаара түтүнгөн. Өөре-
дилге чылының сөөлүг түңнелинде 1454
өөренкич киришкен, олардан 174 өөре-
никчилер күсүк шыгалдагы болган,
219 өөреникчилер өөренип турган клас-
старыга катан олурган.

Чылдың өөредилге түңнелинде ап
көөрге, чамдык школаларың класста-
рында өөредилгенин шынары куу болуп
турар. Ак-Туруг ортумак школаның дөрт-
кү класстарында 85 өөреникчилерден
14-тү күсүк шыгалдагы, 20 өөреник-
чилер класстарыга катан олурган. Чаа-
Хал ортумак школаның VII «б» VIII «а»
класстарының өөредилгенин шынары
чүдө 50—50 ажыг хуу болган.

Районда чамдык школаларың дирек-
торлары, эргелекчилери өөредилге чылы-
ның дүргүзүндө өөреникчилерниң шко-
лазын каапкан баар чоруктары-биле де-
мисеп чорутпайн турар. Чаа-Хал орту-
мак школаны 59 өөреникчи, Урбунуң
чеди чыл школаныңдан 40 ажыг шко-
лачылар өөредилгенин кааткан чоруткан-
нар. Ол болза, чүдө бо школаларда өөре-

дилге-кижидилгелер ажилын кошкан
тургустунганы-биле тайылбырлатынар.

Школаларда политехнизацияның өөре-
дилгези ам-даа экижидер турар. Шко-
лазының өөредилге мастерскаалары бар
болза-даа оң дерт-херекселери чедип-
пес. Чаа-Хал МТС 60 талазы-биле школа-
ларга багай дузалар, чамдык техника-
ларын, херекселерин хандыра-даа олар
ажылдагында чыдар.

Школаларда өөредилге кижидилгелерин
ажылдарың деңгеели бедилеринте интер-
наттарда кижидилгелер ажилы улуг
ужур-дузалыг. Индиг турбуже, интернат
ажылчы көдө Советтер чогуур кичээл-
гейни ам-даа салбайн турар. Районда
күргүениң долу хандырдыламы-биле өөре-
лип турар уругларның барык 50 ажыг
хуузу ада-иелерин, дөргүл-төрелдериниң
башкыларында чурттап турар. Интерна-
тарны ажилдагычлары-биле ажил дык
багай тургустунган. Чижээ, Чаа-Хал ор-
тумак школаның интернат эргелекчи-
лиден дөрт кижиге халашкан.

Чаа өөредилге чылында белеткелди
Урбунуң чеди чыл школы (директору
эш Шатаев) чүгөрү эки чорудуп турар.
Школа чурталдагы, ам чүдө буудуру
арткан. Мында капитал септелге барык-
ла доостур чыган. Индиг болза-даа район-
ну ниитилел-биле алырга ол талазы-биле
ажылдар дык ховдул турар. Школалар-
га оттулар ниитилел чүдө 42 хуузу бе-
леткелеткен. Чаа-Хал ортумак школаның
септелгенин чорударыга улуг ажилдар
негетинип турар.

Сессияга санал-онал берген депута-
тар болган активтер районда улус өөре-
дилгенин, ылангыа школаларың ажи-
лында улуг четпестер барын демделээн-
нер.

Депутат эш Мадыр-оол бодунуң сана-
лыкта Ак-Туруга уруглар бакынында
кижидилгелер ажилы кончуг кошкан
тургустунган, мынчанга мында чамдык
уруглар оорлар, хулаганнар херек-биле
хобхабыр чоруктар турган. Ол болза, мы-
да кижидилгелер ажилың багай тургу-
стунганы-биле тайылбырлатынар дөм
ол чугаалаан.

Школаларың септерин бүтү-ниитиниң
херээ. Индиг турбуже, чамдык көдө Со-
веттер, колхоз баштаар черлери шко-
ла-

ларже сагыш салбайн турар дөмни Бу-
лу-Терек чеди чыл школаның дирек-
тору эш Шыдыраа чугаалаан. Ол ышам
районнуң саң килдин школаларын чо-
гуур үзүндө акналандырбайн турар.
Молотов аттыг колхозтун баштаар чери
школага оттулар ышты амгыга чедир
сөөртүп бербейн турар деп ол шүтүчү-
лөп чугаалаан.

Сталин аттыг колхозтун даргазы эш
Балчый-оол, Молотов аттыг колхозтун
даргазы эш Айдырбанза олар сессияга
санал берген, школаларың чаа өөредилге
чылында бүтү талазы-биле үлөтөргил
белеткелеринге ам-даа кошкан дузалашып
турарын миннип чугаалааш, колхозтар
боттарының күжү-биле чүгү кылып бе-
рип болуру дөмни олар сессияга дың-
натканнар. Колхозтун, школаның ин-
тернат тудуп тургузуп бөдөриниң дуга-
йында Сталин аттыг колхозтун баштаар
чериниң хураанын шийтирлээн. Мын-
чанга ол колхоз конторазың школага
интернат кылдыр берген, столованы,
хлеб быжыар чери тургузарын көргөн.
Иңчаларга Молотов аттыг колхозтун баш-
таар чери ыраккы малчынарың түдө-
түр уруглары өөренир, а оларның шу-
туу күрүне хандырдыламыга кирбейн
турарын барымдаалааш, оларны чурттар
бакыны, атын-чечин ниити кылдыр
колхоз төвүнде тургузарын чаа өөредилге
чылы-биле эгелээр-биле практикалап
көөрүп шийтирлээн.

Депутат эш Горбылева бодунуң сана-
лыкта районнуң саң килдин школалары-
ның, интернаттарың капитал-даа, аңаа-
да септелгелерге көрдүнгөн акша хөргө-
нни август, сентябрь айларда үдүтүп
берип турары дөм шыгыны шүтүмчү-
лээн. Сессияга санал берген еске-даа де-
путаттар болган активтер школалары
чаа өөредилге чылында белеткээр тала-
зы-биле ажилдарда четпестерин дарый
ууттарга дугайында тодаргай чугаалаан-
нар.

Районда школаларың чаа өөредилге
чылында белеткелерин улам күштөлдирер
талазы-биле сессия шийтирнп хуузон
алган.

**Д. АРАНЧАА,
Т. СЮРНОК.**

Чаа өөредилге чылынга белеткээр

Бай-Тайга районнуң Бай-Тал ортумак
школында чаа өөредилге чылынга үт-
куштур чамдык ажилдар кылдынган бол-
ган септелге кидип тудуп уламчылап ту-
рар.

Башкыларың, ажилчыларың күжү-
биле хлеб быжыар чери тудуп үш өрөөл
столованы тудуп дооскан. Столованың
хлеб быжыар, чем хайындар пекча-
лары ам беле. Транка чарар, бакынынын
кырын, доранын хөмөр, подал казар
ажылдарга колхозчу херевесейнер илеп-
кейлиг кирип турар.

Чунар-башында бир өрөөлдү немей ту-
дарып доозуп турар. Эрги интернаттың
шалазын тырып, чугайлап каапкан. Бай-
Талдың адаа талазында турган эрги суу-
рундан интернат кылдыр бир бакынын
колхоз көжүрүп берген, ону тудуп турар.

Өөреникчилерниң күжү-биле чаа шко-
лазың чанында ийи чүс ажыг халын,
терек, таг, дымты олурткан. Ам мында
ногаан арыгытамы өзүп келген. Школа ча-
лының өөредилге-дуржуга участогунда
огурец, помидор, фасоль, горох, бобы, ка-
пуста, арбуз болган еске-даа чүдүлдерин
тарып олуткан. Мында ынаттар башкы
Кагай-оолдун уауругагы-биле ажылдап
туралар.

Чунар-башында бир өрөөлдү немей ту-
дарып доозуп турар. Эрги интернаттың
шалазын тырып, чугайлап каапкан. Бай-
Талдың адаа талазында турган эрги суу-
рундан интернат кылдыр бир бакынын
колхоз көжүрүп берген, ону тудуп турар.

Өөреникчилерниң күжү-биле чаа шко-
лазың чанында ийи чүс ажыг халын,
терек, таг, дымты олурткан. Ам мында
ногаан арыгытамы өзүп келген. Школа ча-
лының өөредилге-дуржуга участогунда
огурец, помидор, фасоль, горох, бобы, ка-
пуста, арбуз болган еске-даа чүдүлдерин
тарып олуткан. Мында ынаттар башкы
Кагай-оолдун уауругагы-биле ажылдап
туралар.

Чунар-башында бир өрөөлдү немей ту-
дарып доозуп турар. Эрги интернаттың
шалазын тырып, чугайлап каапкан. Бай-
Талдың адаа талазында турган эрги суу-
рундан интернат кылдыр бир бакынын
колхоз көжүрүп берген, ону тудуп турар.

Өөреникчилерниң күжү-биле чаа шко-
лазың чанында ийи чүс ажыг халын,
терек, таг, дымты олурткан. Ам мында
ногаан арыгытамы өзүп келген. Школа ча-
лының өөредилге-дуржуга участогунда
огурец, помидор, фасоль, горох, бобы, ка-<

А. ДОРЖУНАЙ.
Редактор Н. С. ШОЙГУ.